

SOČA

„Soča“ izhaja vsak petek in velja po pošti prejemana ali v Gorici na dom pošiljana:

Vse leto f. 4.
Pol leta „ 2.
Četrt leta „ 1.

Pri oznanilih in tako tudi pri „Soči“ se plačuje za navadno tristostrano vrsto:

8 kr. če se tiska 1 krat
7 „ „ „ 2 „
6 „ „ „ 3 „

Za večje črke po prostoru

Posamezni listki se dobivajo po 8 kr. v nakladnišnici na Starem trgu in v Nanski ulici in v prodajalnici G. Likarja v Someniški ulici h. št. 10.

Dopisi naj se pošiljajo vredništva, naročnina pa opravniku „Soče“, č. g. Andreju Tabajnu Via Canonica N. 8 v St. Roku v Gorici.

Rokopisi se ne vračajo; dopisi naj se blagovoljno frankujejo. — Delavcem in drugim nepremožnim se naročnina sniža, ako se oglase pri opravljanju.

Gospodom naročnikom.

Sinoči, kmalu potem ko je izšla „Soča“, smo dobili od c. k. državnega pravištva dopis, ki nam je naznanil, da je list zaplenjen radi vvodnega članka: „Dajte nam narodne pravice!“

V naglici smo oskrbeli drug natis. Gospodje naročniki naj torej ne zamerijo, da dobijo tu pot list nekoliko kasneje kakor navadno.

Vredništvo.

Naše narodne pravice.

Posamezni ljudje in celi narodi imajo tudi naravne pravice t. j. take, ki jim pristojajo vže po sami človeški naravi. Kaker vse druge, tako so tudi naravne pravice svete, nedotakljive.

Mej drugimi naravnimi pravicami, ki se dandanes posebno povdarjajo, so tudi tiste, kaker imenujemo narodne.

Naravno je, da človek, da narod goji svoj materin jezik, da se v njem izобрази ter ž njim ohrani posebno svojstvo, po katerem se razlikuje od drugih narodov. Drug jezik narodu vsiljevati ter pritiskati mu znak tujstva je protinaravno, je vnebovpijoče!

Nič ne dé, da je narod morda neomikan, da se mu s tujim jezikom odpira pot do više omike, do višega blagostanja — dovolj, da ne čuje tuje kulture. Prostest je najviša dobrotčloveške narave in spoštovati jo morajo državniki ne le v posameznikih, am ak tudi v narodih.

Res sicer, da je jezik le sredstvo k višemu cilju, da sam na sebi ne more naroda povzdigniti,

ako ne služi v izraz edino pravim idejam resnice in lepote. Vender tudi kot sredstvo je jezik naraven, ker človek je bitje ne le duhovno misleče, ampak tudi čutno govoreče.

Država ne sme nikaker prezirati, zatirati kakerih koli naravnih pravic svojih podložnikov! Tudi narodnih ne. Tako zatiranje se je posebno začelo v osemnajstem stoletju, ko se je železni državni absolutizem razširil in vtrdil po Evropi. Brezobzirno centralizovanje je imelo vresničiti absolutistične težnje. Zgodovinska prava, narodna svojstva in vsak še tako naraven, individualen pojav se je vdušil, zatrl.

Tudi Avstrijo so vklentili v centralistični stroj. Zgodilo se je to za Jožefa II. Centralizem pa je za Avstrijo tem bolj nenaraven, čim različniši po jeziku in omiki, čim mnogobrojniši so njeni narodi. Žalostni nasledki so se pokazali vže zadnja leta Jožefa samega. Odpad Belgije, vpor na Ogerskem, rastoča nezadovoljnost po vseh pokrajinah je morala pač podučiti vsakega slepca, da ponemčujoči centralizem tira Avstrijo v propad.

Za cesarskim absolutizmom smo dobili konstitucijo. Ta nam je dala državni zbor. Bistveno je gledé centralizacije spremenila malo ali nič. Le da imamo namesto nekdanje volje cesarjeve — voljo vladujoče večine državnozbornske.

Pri vsem tem se centralizuje čedalje bolj, zgodovinska prava, pokrajinsko avtonimijo bomo kmalu poznali le po imenu. In to malega, kar nam zagotavlja pisana postava, nam odjemlje ministerska volja.

Naj nam bodo vse pravice, naravne in čeznaravne, še tako svete, slovesno zagotovljene, vender v dejanji se prezirajo, se žalijo, da

mora res človeka v srce skeletl, ako ima le še kaj naravnega čuta, pa tudi ljubezni do ože in širše domovine.

Pred vsem se nam Slovencem žalijo, tep-tajo pravice narodne. Koliko let vže kličemo pa slovenskih šolah, zahtevamo slovenske vrade, zahtevamo jezikovno enakopravnost, in vender kako malo smo dosegli do zdaj! Obljubuje se nam sicer, a obljube se od leta do leta zavlekavajo — in mi ostanemo vedno še več all manj pri starem.

Zdaj se je sklenila sprava na Českem. Dolgo zaželeni narodnostni mir vrača se v deželo sv. Vaclava. Da bi se vtrdil nebeški mir, da bi se v njegovem poljubu objela naroda, ki vže stoletja delita srečo in nesrečo skupne pemske domovine!

Ob enem se pa oglašajo tudi po družih pokrajinah širnega cesarstva narodi: naj se vravnazmerje mej narodnimi većinami in manjšinami.

Takim narodom se prištevamo tudi Slovenci. Gospodujočim večiram se pokorijo posebno naši bratje na Štajerskem in Koroškem. In te večine Slovencem doslej niso bile pravične. A kaker se kaže, pravične nočejo biti tudi v prihodnje. Komaj so se namreč začele javljati želje po narodnostni spravi, ki bi se imela po zgledu česke izvršiti tudi po družih pokrajinah, se vže slišijo od strani naših narodnih nasprotnikov protivni glasovi. Kar sami živajo, ne privoščijo nam. In vender kako skromne so naše želje!

Svoje upanje stavimo v modrost tistih mož, katerim je izročena osoda Avstrije. Vedno in vedno preziranje žali čut cesarju zvesto vdanega prebivavstva, obuja nezadovoljnost. Naj bi se

LISTEK.

Kako se ljudje pozdravljajo.

Do zdaj smo govorili le o Judih. Na svetu je pa — hvala Bogu — razum Judov še veliko drugih ljudi, ki se tudi pozdravljajo več ali manj vsak po svoji šegi.

Omeniti moramo najprej lepega krščanskega pozdrava: Hvaljen bodi Jezus Kristus. Žalibog, da se ta pozdrav vedno bolj vmika kaker pravijo — gospojškemu: Dober dan. Čudno to, kaker da bi naš Bog ne bil tudi Gospod! Kmet se ne upa pred gospodo z Jezusom Kristusom. Najbrže ga je učila skušnja, da se naša gospoda ne križa in moli rada.

Drug gospojški pozdrav je, kaker sem vže zadnjič omenil, odkrivanje. Nekdaj so se odkrivali le visokim osebam; še le tristo let od tega je odkrivanje vsesplošno mej gospojškimi in pol gospojškimi ljudmi. Sicer je pa tudi odkrivanje različno. Drugače se odkrije dijak profesorju in drugače profesor dijaku; drugače, kdor je dolžan, in spet drugače upnik. Največo moč pri odkrivanji namreč ima, kaker povsod drugje, denar. Če si mu potisnil za novo leto v roko tolar, se ti bo celo leto odkrival do tal; je bilo manj, bo tudi s klobukom popisal manji lok; si mu pa dal le dvajsetico, bo komaj malo pomignil z roko proti klobuku. Le plačaj tedaj, ako hočeš klobuke z glav!

Zdaj pa pojmo od naše gospode drugam po svetu. Turk pozdravlja s tem, da postavi roke križem

na prsi in se z glavo pokloni. V Arabiji in v severni Afriki si podajajo roke, polagajo desnico na srce, s poljublja brado. Po otokih velikega morja se podložni vže na tla, viši pa mu položi nogo na prsi, na glavo ali na kolena. Lapi potipajo prijatlu nosovo butico, zamorca dleskajo s prsti; Mavri v Afriki se spuste nad človeka, kaker lovi nad zver in mu tik glave strelijo; nekateri divjaki v Ameriki zaženejo strašen krik — to ti ima biti pozdrav.

Pa pustimo divjake; vrnimo se mej omikance, kakeršen si tudi ti, odkar bereš staro ali novo Sočo — če ne celo obeh. Morda bi bil celo radoveden, kako bi se pozdravila vrednika oboje Soče, ko bi se slučajno srečala: po gospojško, po vojaško, ali po turško.

No pa, se šalo na stran! Bliža se post. Treba povedati tudi kako resno. Premišljavali bomo trpljenje Kristusovo. Ravno tu pa nam pripoveduje sv. pismo o nekem posebnem pozdravu. To je pozdrav Judeža Iškerjota. Ko je pripeljal iz mesta druhal, da zgrabi Gospoda, je stopil k njemu in poljubivši ga pozdravil: Zdrav bodi, učenik! Nesramen Judež je rabil poljub, s katerim izražamo prijatlu ljubezen in vdanost, za to, da bi izdal Boga v smrt!

Sicer pa je še vedno dosti takih, ki se radi pozdravljajo po Judeževu. Na jeziku imajo sladke besede, kaker da bi same čebule bile sezidale sutojve v njih ustih, v srci pa kuhajo srd, sovraštvo, maščevanje. Segajo v roko in stiskajo, da sili kri iz prstov, ko so pa deset korakov proč, te obrkčujejo, da se Bogu vsmili.

Seveda kaj takega se nahaja posebno v mestu — mej olikano gospodo. Pravijo namreč, do obetaji

prava olikanost ravno v tem, da zna človek s jezikom in na obličji drugo kazati, kaker misli in čuti v srci. Kdor tega ne zna je, kaker rečejo — surovež, neotesan. Drugače znate na kmetih. Ko sta se sè sosedom radi mejnika zbesedila in dobro skregala, se nekaj časa gledata navskrižem. To traja navadno, dokler se kri ne ohladi (seveda se hladi navadno predolgo), potem še le se začneta spet pozdravljati, govoriti in slednjič se še vabita na južino.

Gospoda po mestih pa ne tako. Zdaj si mu povedal kako prav grenko, kaker jo je zaslužil (sicer zna gospoda „grenke“ očitati gladko, kaker pravijo „z rokovicami“), skeli ga v srce, da bi skočil iz kože in te razpraskal, kaker razsujen maček; toda požre ti jo tako voljno in s prijaznim obrazom, kaker bi pil samo medenico. Sama ljubezujost se mu vsede na obličje, in kar snedel bi te z ljubkimi pogledi in smehljaji. Zvedet še le, ko se je vrnil domov, odpre srčno zavornico in dá oduška divjim silam, ki besne v notranjem, kaker Aman v zgodbah sv. pisma, kateri si je upal še le doma potožiti svoji ženi nemerno bol, ki mu je razjedala drob. Morda za deset ali dvajset let brušne še le na svitlo gospojška jezca; pa ne da bi pri tem gremelo, še zabliska se ne. Pšica te zadene, ne da bi se ti le od daleč sanjalo, kateri bog jo je poslal iz Olimpa.

Še neka druga vrata pozdravov se nahaja mej visoko gospodo. Morda si vže slišal o oficijelnem ali vradnem pozdravu. Priti ima n. pr. kralj. Tedaj se zberejo o doloceni uri vse glave iz mesta z rokami in s nogami: vojaki, vradniki, profesorji — v uniformi, drugi pa, kaker vsak najboljšje ve in zna, vsi pa v svetlih rokavicah. Tu so sami hofrati, baurati,

vender kdaj prišlo do spoznanja, da niso državljani zaradi države, ampak država radi njih! Kar imajo narodi dobrega, naravnega, mora država braniti, gojiti. Ta je krščanski, ta je naravni nazor o poklicu in nalogi države.

Kdo naj pa narode spravi, kdo pomiri? Državni zbor? Prav. Znal bi predložiti dotičnih postav, katere bi zagotavljale narodnim manjšinam jezikovne pravice! A kar sklene državni zbor, se žalibog večkrat zavlekuje, se ne izvršuje.

Svoje vero in zupanje stavimo v voljo ljubljene cesarja. Hote! je — in Čehi pa Nemci so se spravili. Zatržno upamo, da bo še hotel — in živeli bomo v miru tudi mi, uživaje vsak svoje svete, nedotakljive narodne pravice!

KONGRUA VIKARJEV v budgetnem odseku.

Dne 6. febr. se je v budgetnem odseku mej drugim pretresal vladni predlog o povišanju kongruo izpostavljenih pomočnih duhovnov.

Prvi je pri tem poprijel besedo naš državni poslanec dr. vit. Tonkli ter pojasnil vprašanje naših vikarjev. Obžaluje, da ni vis. vlada pri izvrševanju postav od l. 1885 prav razlagala §. 1, 2. alia. Samostojne duhovne pastirje je prištevala duhovnim pomočnikom ter jim odmerila kongruo 300 for. Pritožbe proti temu postopanju so ostale brez uspeha. Namestitvo je vse pritožbe skupno predložilo ministerstvu, katero jih je pa vrnilo v natančnejše pojasnjenje. Tako se je zadeva zavlekla; pritožbe se niso še rešile. Da bi bili rekuzi vže rešeni, bi bilo tudi njegovo stališče nasproti tej postavi drugačno. Župnijski vikarji so dejansko neodvisni, opravljajo samostajno vse župnijske posle in občujejo neposredno z vradi; zatorej ne more pritriliti predlogu, po katerem bi se njih dohodki od 300 povišali le na 400 for. Ta kongrua bi nikakor ne zadostovala; ker vikarji morajo vzdrževati lastno gospodarstvo, in za to ne morejo pogrešati potrebnih sredstev. Duhovni pastirji na deželi sraven tega ne opravljajo le cerkvenih opravil, ampak služijo tudi državi koristi. Žandar dobva 500 for. letne plače, vikar pa, ki se je tako dolgo in drago šolal, ki je več let vže služboval kot kaplan in veroučitelj, naj bi izhajal ed samimi 400 for? Govornik predlaga konečno, naj se vikarjem poviša kongrua za 200 for. (namesto le 100 for., kakor je predlagala vlada.)

Minister Gautsch odgovarja na to dr. Tonkliju: Rekuzi iz goriške nadškofije, katerih je vkup 76, se niso še rešili, ker je treba reč natančno povedeti, kar je zelo zamudno. Sicer pa ni novi predlog v nobeni zvezi s to zadevo. Če se bodo goriški vikarji priznali za samostojne duhovne pastirje, se jim bodo dovolila kongrua, kakršna se priznava po zakonu od 1885 župnikom; če se pa njih samostajnost ne bo priznala, tedaj bo tudi zanje veljal novi zakon.

komercionirati, šulrati, rehnungerati itd. (Slovenski ne vem, kako bi ti vse to povedal, ker za nas niso take reči). Potem stopijo edea za drugim pred kraljevsko veličastvo. Če bi kdo ne prišel, se ga zapiše v črno knjigo. (Če pa kdo prav neče priti, se navadno izgovori s majhno lažjo, da se „dobro ne počuti“, da je „moral ostati v sobi — in sicer na svet zdravnikov“ itd.) Sevoda je treba pred kraljem govoriti. V tem govoru je strogo zapovedano povdarjati ljubezen in zvestobo do njih veličastva — bodi vže v resnici, kakor hoče. V vradnih pozdravih se namreč mora tako govoriti, kakor višim dopade, nič ne de, če se jih slepi.

Se nekaj. Gospoda rabi za pozdravljanje tudi tako zvane vizitnice. To so lističi, na katere zapiše svoje ime in priimek pa druge častne naslove, če jih ima. (Mimogrede omenim le, da gospoda pri nas, posebne slovenska, napisuje vizitnice po nemški, češ, tako je bolj „nobel“). Ko te tedaj ni naši doma, pusti ti vizitnico na mizi, da veš, ko prideš domov, kdo te je želel obiskati. (Spot nekaj mej oklepaji. So tudi taki, da pridejo „voščit“ ali „obiskat“ v vlašiš ravnó takrat, ko vedo za gotovo, da ne bo „prijatelj“ doma. Tako mora vizitnica pričati, da je bil ta in eni v hiši, ki to pa žalibog ni našel doma. Viš, taki so mestni!)

Pa zadosti. Človek ne v vže kako končati. Ti pa nikakor ne posemaj Judeževih pozdravov. Srce bodi vedno odkrito, usta pa naj govorijo, kar je v arci. Nemeec pravi: von der Leber weg! Govori brez ovinkov, kar je resnično in prav, dopadaj ali ne. Bolje poklanjati se resnici ter zamerjati se ljudem, kakor v obraz bitti resnici, da se prikupiš ljudem.

Dalje omenja minister, za je v postavi o kongruji vže rešeno vprašanje, kateri duhovni se imajo smatrati za samostojne, in da ima o tem določevati učna vprava, ne pa vradno mnenje. Novi postavni načrt namerja le zadostiti neki resoluciji državnega zbora, in gotovo znatno zboljša stanje izpostavljenih pomočnih duhovnov ter ga bodo brezdvomno veselo pozdravili v krogih, katerim je namenjen. Dr. Tonkli ima sicer se svojim predlogom najbolji namen, vender ko bi obveljal ta predlog, bi prišla v nevarnost cela postava. Zatorej priporoča minister, naj bi odsek pritril vladnemu predlogu.

Poslanec dr. Lorenzoni iz južnega Tirola podpira predlog dr. Tonklija; in ko bi vže ta ne obveljal, predlaga vsaj za 150 for. poviška.

Tudi župnik dr. Pachoiden, nemški konservativec, podpira Tonklija. Službe kurator na Štajerskem so navadno zelo težavne, živeč v samotnih krajih je drag; tudi ako se sprejme vladni predlog, bodo duhovni pastirji vedno še na slabšem kakor učitelji. Več duhovnov na Štajerskem ni od l. 1886 dobilo niti enega novca poviška; njih rekuzi se niso še rešili.

Dr. Tonkli pozdravlja trditelj ministrovo, da §. 1. al. 2. postave l. 1885 določuje, kdo je samostojen, kdo pomočen duhovnik. Po določilih te postave se morajo vsi župnijski vikarji na Goriškem prištevati samostojnim duhovnim pastirjem. Postava pa ne pobleščuje države, naj ona to določi. Naj se torej pri rešitvi omenjenih rekuzov strogo drži zakona. Po predlogu, katerega je on stavil, bi sicer državi prirastli veči stroški; a državne finance so se od časa, ko je bila sprejeta postava o povišanju duhovenske kongruje, zboljšale. Zato naj se kaj stori tudi za duhovnike, da jim bo mogoče vsaj človeku dostojno izhajati.

Oglasi se dr. Klaič. Vlada je postavila o kongruji vse drugače razlagala, kakor so si jo mislili državni poslanci. Ti so pri prevdaru novih stroškov, ki bi imeli prirasti državi vsled omenjene postave, smatrali vse one ekspoziče za samostojne pastirje; vlada pa je izračunala manjše številke.

Dr. Beer je vgovarjal, da bi ne bilo več nobenega razločka mej župnikom in kaplanom, ako obvelja Tonklijev predlog.

Dr. Mengor omenja, da so se vsled nove postave dohodki nekaterih duhovnikov celo znižali.

Dr. Lorenzoni zahteva, naj se sprejme v zapisnik izjava vladnih zastopnikov.

Pri glasovanju se zavržeta predloga dr. Tonklija in Lorenzonija, in sprejme se z večino glasov vladni predlog; podpirali so ga Poljaki in levčarji.

**

Kakor je razvidno iz vradne tabele, ki je od vlade pridejana novemu načrtu, je v goriški nadškofiji število:

vseh zistemizovanih, izpostavljenih pomočnih duhovnov 104; — ekspozičur, ki nimajo še nobenega zboljšanja kongruje, 64; — izmej teh potrebuje po novem načrtu zboljšanja 44; — tistih ekspozičur, ki vže imajo zboljšanje 40 — vseh ekspozičur, ki po novem načrtu potrebujejo zboljšanje kongruje, 84.

Svota, ki se izdaje za dosedanje zboljšanje, znaša for. 5.108 - 78¹/₂

Svota, ki bo prirasla po novem načrtu for. 6.511 - 85

Vse zboljšanje bo v prihodnje znašalo for. 11.620 - 64¹/₂

**

Ta vladni načrt se potemtakem nikar načelno ne dotika vprašanja glede samostojnosti naših vikarjev. Res sicer, da vlada prišteva pomočnim duhovnikom tudi vikarje; a s tem, kakor priznava sam minister, ni še rešeno omenjeno vprašanje. Za zdaj tedaj bodo vikarji živeli priboljšek 100 for. Upamo pa, da se v kratkem rešijo njih pritožbe v smislu njim vgodnem ter se bodo vrstili mej samostojne duhovne pastirje. Načrt sam namerja zboljšanje kongruje za „duhovne pomočnike“, kakršni pa naši vikarji niso.

Sicer pa naše priznanje in zahvala vit. dr. Tonkliju, da se je krepko potegnil za pravice gospodov vikarjev. Nadejamo se, da njegova beseda ne ostane brez uspeha.

Vabile družbe sv. Mohorja.

Tekoči mesec svedčan je velike važnosti za družbo sv. Mohorja, kajti v njem se večinoma vrši in končuje nova nabira društvenikov. Dal Bog, da bi bila zopet tako srečna, kakor zadnja leta, potem bi se nam res izpolnilo upanje, izrečeno v družbenem „Oglasniku“, da bomo letos šteli 50 tisoč udov. Tega si z nami vred želi pač gotovo vsak zaveden Slovenec. Pripricani smo, da si bodo v rodoljubni gorečnosti nepreosežni gg. poverjeniki in vi gg. duhovniki po možnosti prizadevali in tudi pomagali, zaželjeni uspeh doseči. Mi jih tega prelepo prosimo iz dvojnega ožra:

1. Kakor kaže družbin imenik ter so to še podrobneje razpravljali razni naši listi, družba dozda je v marsikterih župnijah in pokrajinah ni zadostno razširjena in morda še tudi ne zadostno poznana; preveč je še krajev, kjer, od sto prebivalcev nista niti po dva (kolikor bi jih vsaj moralo biti), ali pa še celo po jeden ne pri družbi. Takšna razmera je tem žalostnejša in naravnost nevarna, ako je ob jezikovnih mejah. Znamenje je, da si verska nemarnost in narodna zaspanost roke podajata. Družabnikov sv. Mohorja število — je verskega in narodnega življenja merilo. Zato prosimo in prijazno opominjamo rodoljube v takih krajih in razmerah, naj se iz ljubezni do dobre stvari še posebno potrudijo za našo družbo in se gg. duhovniki poslužujejo zlasti cerkvenih pripomočkov, da se število udov kar mogoče poveča.

2. Prvo besedo med družbinimi knjigami imajo letos neprecenljivi rodoljub in škof Anton Martin Slomšek v svojih: „Pastirskih listih“, v katerih govorijo tako po domače, da jih bode razumel vsak, tudi najpriprostejši Slovenec, tako milo, da se njih beseda mora poprijemati vsakega količkaj čutečega srca, tako krepko ob jednom, da se mora vzdrniti še tako dremotna duša, tako prepričalno, da ne bode nikogar, ki jim ne bi pritril, tako raznovrstno, da ne bode ne starega ne mladega, ne gospodarja ne posla, ne predstojnika ne podložnika, ki ne bo zajel nauka, potrebnega mu k pravi časnini in večni sreči. Slomšek nas bodo učili vsoga, česar najbolj potrebujemo, da zmagovito prebijemo sedanje in morda še hujše prihodnje preskušnje, stiske in navela, ki pretijo našemu rodu v gmotno in duševno pogubo. Ob nedeljah, ali vsaj od časa do časa dajte le po jeden list prebrati v vsaki družini, pa se bode sčasoma naš narod v krščanskem in rodoljubnem duhu krasno preobrazil; po Slomškemu duševno preroben postane ne samo naš ponos, temveč prava dika pred Bogom in ljudmi. Takemu narodu se ne bode več bati ničesa; najboljšo zagotovilo bode lepše bodočnosti. Zato pa preiskreno želimo in prosimo, naj nikar ne zamudi nijedna slovenska hiša in družina vgodne prilike, pridobiti si Slomškovih pastirskih listov s pristopom k družbi sv. Mohorja.

Naznanjamo, da družbaniki ne prejmejo samo l. dela „pastirskih listov“, kakor smo bili s prva namenili, ampak oba dela na jedenkrat v celotni knjigi, obsežni kakih 16 pol, ki bi se sicer že sama prodajala po goldinarju. Kdor želi prejti izvorno v platno vezano knjigo, naj dodá letnini še 40 kr. Priprsto v trd papir (kartón) pa se veže vsaka knjiga tudi po 10 kr.

Za 6. knjigo smo društvenikom namenili: „Domači živinozdravnik“, ki ga je spisal priljubljeni in izkušeni živinozdravnik g. Fr. Dulár v Beljaku ter ustregel s tem večkrat izrečenim željam slovenskih gospodarjev. Knjiga bode imela tudi mnogo podob, ki bodo spis pojasnjevale, in demačje, lekarno, v kateri bodo navedena za prvo in hitro pomoč najbolj potrebna zdravila.

Koncem še izrekamo prijazno prošnjo do obč. gg. poverjenikov, naj blagovoljijo vpisovalne póle kar najbolj mogoče ob nastavljenem obroku, do dne 5. marca dopošiljati, da prej ko prej zvemo, koliko izvodov posameznih knjig je treba tiskati in se izognemo nepotrebnih stroškov.

V Celovcu, dne 5. svečana l. 1890.

ODBOR.

Dopisi.

iz goriške okolice, 10 januarja.

V šte. 5. „Soče“ je bilo čitati o dolžnosti, katere imamo pri volitvah. Tukaj bi pa radi govorili o razmerah, katere se gode v občini radi nevelite živite občinarjev pri občinskih volitvah. Opazovati je namreč, da se ravno v goriški okolici ljudstvo malo vdeležuje obč. volitev, in naštetih bi mogli nekaj slučajev, ko se je morala volitev odnesti radi pomanjkanja volivcev. Navadni izgovor, zakaj se ljudstvo odteguje občinskim volitvam, je: 1) Nočem se mešati v občinske razmere, saj imam vže tako doma mnogo opravila; 2) ako se tu mešam, se zamerim tistim, od katerih sem odvisen, in 3) kaj mi pomaga holtiti na volišče, ko imajo vže nekateri vse v rokah? Te vgovore slišiš skoraj od vsakega kmeta in gospodarja v naši okolici.

Priznati moramo, da imajo naši gospodarji res dosti skibi za svoje družinske zadeve, ali vse to bi jih ne odtegovalo od občinskih volitev, ako bi ne bilo 2. in 3. vgovora. Večina prebivalcev naše okolice so v bogi delavci, ki si služijo kruha bodisi v tovarni bodisi s svojim rokodelstvom. Dosti bogatih in premožnih kmetov naša okolica ne more naštetih, večina njih so le „gospodski“ ali tako zvani „koloni“, katerih stanje je pa vendar dosti boljše kakor onih v Furlaniji. Naši „koloni“ imajo poleg tujega zemljišča še nekaj svojega in to je, kar jih loči od furlanskih. Z malimi izjemami so tedaj naši ljudje v goriški

okolici vendar nekoliko odvisni. Toda še vsa ta odvisnost bi našega gospodarja toliko ne ovirala pri vdeležitvi obč. volitev, da bi ne bilo nekaj drugih vzrokov. V vsaki občini je nekaj, rekli bi „privilegiranih“ ljudi. Ti tedaj hočejo delati v občini javno mnenje in občinsko politiko. Vzemimo le en slučaj. V občini je kak štacunar, trgovec ali krčmar. Leta so slaba, pridelka malo, denarja nič. Družina pa tirja vendar vsakdanjega kruha. Kje je tedaj preskrbeti? Najbliža pot je do štacunarja, do trgovca. Ti ljudje znajo pomagati gospodarju iz vsake sile, toda le za svoj dobiček. Trgovec in krčmar ti ne odrečeta pomoči, dokler vidita, da sta gotova za svoj kapital. Počasi dolg narašča in tako pride počasi gospodar v popolno odvisnost. Zdaj se mu mora mož pokoriti na milost ali nemilost, drugače ima v 14 dneh „plačilni nalog“ v hiši.

Vzemimo tedaj to odvisnost za časa obč. volitev. Kdo bo prvi na volišči? Brez skrbi trgovec, krčmar in enaki ljudje, kajti le tem prinese občinske volitve zdatnega dobička, ako se vrše po njih volji. In kako bi se ne vršile, saj imajo, rekli bi, celo občino za seboj, katera mora plesati kakor oni hočejo. Ti ljudje sklenejo vže pred volitvijo celo volitev, izberejo si v obč. starašine in gospodarnike take može, ki so njih somišljeniki. Bog varuj, da bi se upal kdo vgovarjati ali glasovati za druge može! Kaj mu pa tudi pomaga osamljencu? Tako pridejo v starašinstvo ljudje, ki nimajo niti pojma o gospodarstvu, v starašinstvu imajo prvo besedo krčmarji, ki so tudi večkrat župani. In da ne deia župan-krčmar na svojo škodo, se vže razume. Kako pa začne tako starašinstvo svoje gospodarsko delo? S kakim kosilom pri županu-krčmarju ali pri kakem štarašinu-krčmarju, vse na obč. stroške; tu se pije in je na zdravje novega starašinstva za žep. Kakor začnejo, tako tudi nadaljujejo: pojedina na cesarjevo rojstvo, pojedina danes, pojedina jutri, a pri tem se obč. denarnica vedno prazni. Bog varuj pa, ako se upa jim kak poštenjak kaj očitati!

Tako se gospodari z občinskim premoženjem; mesto da bi se gledalo, kako znižati davke, gleda se le, kako jih zvišati; občine pa se vedno bolj potapljajo v dolge. In na zadnje mora to vse trpeti vbogi kmet in gospodar!

Zapomnite si dobro tedaj, okoliščami, kako posledice ima slabo občinsko gospodarstvo, in o priliki pokažite, da zamorete tudi vi boljše gospodariti za blagor občine, kakor drugi mogote!

Z dežele, 11. 2. 1890. Ko sem prebral, kar je prinesla zadnja številka „Soče“ na zadnji strani, da jo namreč vže tudi prijatelj „Slovenec“ sumniči kakor protinarodno, zdihnil sem in rekel sam pri sebi: „Vbogi dr. Mahnič, varil si se! Ti si sicer veliko črnega v svetu videl, preden si se v boj spustil, ali zdaj, v boji, se ti pokaže še tisto črno, kar si popred belo mislil!“

Kako bi mogel tudi drugače misliti, ako se povdarja, da se vže trezni ljudje na izjavo pohujšajo, da bi namreč vlada morala prenapeta narodna društva razpustiti. Saj mora vendar vsak človek to izjavo tako razumeti, da naj se razpusti vsako prenapeto narodno društvo, bodisi italijansko, nemško ali slovanško. Kaj pravijo nasprotniki iste izjave, kader ališijo, da je vlada to ali ono italijansko ali to ali ono nemško društvo razpustila? Prav je, pravijo, ploskajo in se radujejo, da je vlada konec naredila takemu društvu. Tisto postopanje pa, katero mi za drugo tirjamo, isto mora biti tudi za nas dobro, drugače bi lahko ravno tako tirjali, da kraati naj bo greh, pa le za druge, za nas ne. — To pa pišemo, ne kakor da bi hoteli „Sočo“ zagovarjati, ker nima potrebe, ampak zato, da svet vidi, da so tudi drugi ljudje njenega in tudi opravičenega mnenja.

Politični razgled.

Ministerstvo je vže storilo prvi korak, da se tudi dejansko izvrši to, kar so sklenile dunajske konference; tako je ministerski predsednik kot voditelj ministerstva za notranje zadeve vže odposlal deželnemu odboru češkemu izdela postavní načrt o rabi deže njih jezikov pri avtonomnih oblastih; med tem pa se pri istem ministerstvu tudi delajo priprave, da se v smislu po zaupnih možeh storjenih sklepov spremeni dež. volilni red in vpeljejo narodne kurije; justični minister pa je naročil višji nad sodniji v Pragi, da potrebno vkreni, kako bi se dali sodnijski okraji tako sestaviti, da bi v vsakem, kolikor mogoče, bivala le edna narodnost, ter je tudi ob ednem zavkazal, da se pri tisti sodniji vstanovi poseben nemški senat, obstoječ iz 15 udov, od katerih se ne bode terjalo znanje češkega jezika. Mladčehi s to

spravo niso nič kaj zadovoljni, ter so hoteli izdati do češkega naroda poseben oklic, ali drž. pravdníštvo ga je jim zaplenilo. Tudi dva kluba državnega zbora sta razpravljala to češko spravo in pokazala v sklenjenih resolucijah, kako stališče da ona zavzemata nasproti tej spravi. Resolucija Hohenwartovega kluba, v katerem so zunaj štajerskega posl. dr. Gregorca vsi drugi slovenski poslanci, tako le: „Priznavajoč veliki pomen sprave v kraljevini češki pozdravlja klub desnega središča doseženo sporazumljenje, katero ne bo bistveno pospeševalo le koristi te kraljevine, temveč tudi moč in veljavo cele države, klub desnega središča izraža nado, da bo de visoka vlada smatrala kot svojo nadaljno nalogo, vgodno rešiti tudi opravičene verske in narodne želje in zahteve posameznih narodov v ostalih kraljevinah in deželah, posebno gledé šole, ter tako srečno dovršili delo, katerega začetek ima blagovite posledke“. Tu naj le še omenimo, da je bil od nasvetu posl. Klunu sprejet v resolucijo dostavek, da se imajo verske in narodne zahteve gledé šole izrečno povdarjati.

Državni zbor je imel med tem le dve seji ter skoraj izključno razpravljajal predloženi mu postavní načrt, vsled katerega se imajo vrediti zunanje pravne razmere Židov; danas v petek začnejo zanj pustne počitnice, ki bodo trajale do četrta po pepelnici. Ker se ima vže meseca maja zopet sniti češki deželni zbor, zato podviza in pridno deluje posebno poračunski odsek, da svojo nalogo zvrši in da bo de do takrat poračunska obravnava sklenjena in poračun odobren.

Kakor znano, na Ogrskem še nimajo porotnih sodnij, pa nekateri bi jih vendar radi imeli, ker jih, kakor menijo, zahteva šega sedanjega časa; zato so tudi poslanci justičnega ministra v tej stvari interpelovali in izrazili željo, da bi se tudi na Ogrskem vvedle. In kaj jim minister odgovori? On pravi, da bi se porotne sodnije po nekaterih komitatih sicer dale vvesti, ali po celem Ogrskem ne, ker kot porotniki bi bili lahko tudi taki ljudje, ki bi ne razumeli madjarskega jezika, in potem bi pa bilo treba tolmačev in tako bi prišlo, da bi se po ogrskih sodnijskih sobanah slišala še kaka druga, in ne samo madjarska beseda. Tudi lep razlog, s katerim se morejo zadovoljiti samo madjarski šovinisti!

Nemški cesar se je začel mnogo baviti s tem, kako bi se dalo rešiti težavno delavsko vprašanje, ki dan za dnevom nevarnejše postaja. Zato je izdal do drž. kanclerja Bismarka in dveh drugih svojih ministrov dva lastnoročno pisana odloka, v katerih svoje ministre pozivlje, da naj se obrnejo do vseh drugih vlad in naj je povabijo k mednarodnemu kongresu, na katerem bi se to delavsko vprašanje razpravljalo in po moči zadovoljilo v zadnjih letih izraženim željam in opravičenim zahtevam delavcev. Nemški cesar s tem ni sicer nič novega sprožil, ker pred njim je vže Švica vlade vsbila k takemu kongresu, in kakor znano, je bil na predlog kneza Liechtensteina vže lansko leto sklenil naš drž. zbor, da naj bode tudi Avstrija, če se kongres snide, po svojih odposlancih zastopana.

Orleanski princ, sin grofa pariškega, je komaj postal polnoleten in vže dela francoski vladi sitnosti. Kakor znano, je francoska zbornica l. 1886 nič sled zato navlašče sklenjene p-stave izgnala iz Francije vse načelnike onih ro-dovin, ki so kedaj vladale na Francoskem, kakor tudi vse one, ki so vsled prvorojenstva njih neposredni dediči; in ko bi se katerega izmed njih zasačilo na francoski zemlji, pride v ječo od dveh do pet let. Pretekli tede pa kar naenkrat pride v Pariz Orleanski princ in hoče sprejet biti v vojsko kot prostak in navaden vojak; a policija ga zapre. V kratkem pride pred sodnijo in vse je radovedno na izid.

V Bolgariji so prišli na sled veliki in dobro osnovani zaroti proti princu Ko-

burškemu; majorja Panica, načelnika teh rot-nikov, so djali pod ključ; vse govori, da so tukaj delali ruski rublji.

Domače in razne vesti.

Kardinal Jožef Pecci, brat Nj. svetosti sv. Očeta papeža, vmlr je v soboto v 82. letu svoje starosti.

Č. g. Jak. Bizjak, dekanijski administrator in kaznilnični kurat v Gradišči, je vmlr 10 t. m. nena-doma za mrtodom.

Iz Poroča se nam poroča, da dobijo v pre-stolno cerkev trupli svetih Mavra in Eleuterija muč-nikov, patronov Poroškega mesta in škofje, Svete o-stanke je odnesel iz Poroča v Genovo 14. avgusta 1854 za časa vojske generala genoveškega Paganu D'Orla. Njegovi potomci v Genovi so zdaj sklenili Poroču povrniti dragoceni sveti zaklad, in milosti škofu je vže došel iz Genove dotični dokument. Poročanje praznujejo ta dogodek s največim veseljem.

„Collegium bohemicum“ v Rimu. Sv. Oče papež je zopet pokazal, kako prijazen je češkemu na-rodu in sploh vsem Slovanom. V pismu dne 1. janu-varja t. l. vstanovil je v Rimu „češki zavod“ v vsemi p-tviciami kakor jih imajo papeževi zavodi. V ta zav-od sprejemali se bodo gojenci v iz vseh škofij če-skega kraljestva. Gojenci izobražujejo se v vseh bogo-slovskih strokah; mej drugim se morajo posebno izo-bražati tudi v češkem in nemškem jeziku. Sv. Oče daroval je v ta namen vže 80.000 lir. Tako ob-jemlje av. stolica s enako ljubeznijo vse narode in tudi Slovanom se ne kaže m-a d-e-h-a, kakor hočejo nekateri.

Nesreča. — Neki I. Weber je padel v pone-deljek des stopnjice svojega stanovanja v ulici Via Nuova iz drugega nadstropja ter se pri ti priči vbil

Prvi tečaj šolskega leta konča na tuk. šolah v soboto.

V državnem zboru bo stavil grof Coronini predlog, da bi država znižala davek za tiste vinograde in s trto zasajena zemljišča, katerim škoduje perono-spera. Odpisati bi se imelo na davku toliko, koliker treba potrositi za pobijanje peronosper.

Čitatelje opozarjamo na „Vabilo družbe sv. Mohora“; da pristopijo v obilnem številu k temu za prosvah slovenskega naroda najvažnejšemu društvu. V Gorici vpisuje ude č. g. Fr. Žigon, kaplan na Pla-outi.

Davkov se je nabralo v naši državi (Cislaj-taniji) v letu 1889 za 17.613.307 gl. več, nego v letu 1888; in sicer na neposrednih davkih 1.926.735 gl. več; na posrednih davkih 12.364.818 gl. več; na tobačnej zalogi 4.296.202 gl. več in pri zalogi št-em-peljnov 1.191.823 gl. več. Pri zemljiškem davku pa je bilo za 339.962 gl. davka manj nego leta 1888. Bog daj vedno manj zemljiškega davka in naš kmet bo kmalu na nogah!

„Vrtač“ prinaša v 2. štev. sledečo vsebino: Iz domovja. — Ponočni zvon. — Neposlušni Lijček. — Kmet, drva in ušel. — Naša Luca. — Nedeljski čas. — Mladi lovec. — Po zimi. — Kolumbovo jajce. — Zvesti ptiček. — V šolo. — Listje in cvetje. —

„Edinost“ piše: „Rimski Katolik“, oziroma „Katoliška bukvarna“ poslala je naši tiskarji nemški pisano vabilo na naročbo. Vskakno značilno“. — To je v prozi: Vrednik „R. k.“, dr. Mahnič, je nemčur. Da, zadeja si jo, Edinost! Da bi vedela, kak pri-atelj nemšine je dr. Mahnič! Kaj pa nam mar, kaj in kako dela „Kat. bukvarna“? Sicer pa vemo, da je razposlala nekaj tisoč vabil po Slovanem, in si-cer — slovenskih. Nemškega — vsaj mi — nismo dobili. Ne vemo, kako je prišlo v Trst vabilo — nemško.

Razumnikom v razsodbo.

Vihar, ki je vstrel radi našega članka: „Bomo imeli mir v Avstriji?“ ni še ponehal, ampak prihaja le še silniši. Ekspektoracija v vvodnem članku „Sl. Naroda“, katere odlomek smo prinesli tudi mi, bi bila pač ostala brez odziva, ko bi se ne bil oglasil tudi „Mir“, in posebno „Slovenec“, kateri je smatral za potrebno podučiti nas v celi vrsti vvodnih član-kov. Zadoji pot smo „Slovenec“ nekaj odgovorili, vendar smo odgovor radi pomanjkanja prostora neko-liko prikrajšali. V izostalem delu smo mej drugim hoteli tudi reči, da ni dr. Mahnič po našem mnenju v dobi njegovega javnega pisateljevanja — ako se sodni red s človeškega stališča — zadel hujši vdarec, kakor po omenjenih pojasnilih katoliškega „Sloven-ec“. Nasledke smo hitro sprevideli. In žalibog, da ji

nasledki so vredni obžalovanja ne toliko radi osebne dr. Mahnič, ampak radi nazorov, katere on zagovarja in kateri morajo s tem več ali manj trpeti. Da bi vender "Slovenec" pokazal toliko odločnost vselej, ko se v slovenskih listih žali katoliški princip, ko se neposredno ali posredno napada ali sumniči papež ali kak škof kakor se je nedavno zgodilo v nekem slovenskem listu! In ko gre za en stavek, v katerem smo se izrekli proti društvom, kojih znak je narodna pretiranost in izključljivost se pokaže tolika občutljivost! "Bruc", "Slovenski Narod", "Slovenski Svet", "Zvon" itd. jih leto za letom jih tako debelo bruhajo proti veri, proti duhovščini, proti škofom, proti pravosti — in koliko vrdnih člankov jim je posvetil "Slovenec" v pobijanje njihovega pogubnega počenja?

Nedavno spet sačenjati polemike. Vemo, da je brezvestno zagovarjati se, dokler se duhovi ne pomirijo. V naslednjem navodemo še enkrat svoje besede, ob enem pa tudi razlago naših oceniteljev.

Mi smo pisali:
Nadalje bi morala vlada brez izjeme razpustiti vsa društva, katerih znak je narodna pretiranost in izključljivost. Sem spadajo v prvi vrsti tolovadna društva, naj se imenujejo kakerkoli. Taka društva gojijo navedeno ideje absolutne narodnosti, ideje veleizdajske.

Kako je te besede tolmačil "Slovenec", smo omenili zadnji pot.

"Mir" piše mej drugim:
"Soča" ni pisala samo o goriških narodnih društvih, ampak o narodnih društvih vse Slovenije in cele Avstrije. In če bi po njenem nasvetu vlada začela zatirati narodna društva, jih ne bo samo na Goriškem, ampak veliko prej na Koroškem in Štajerskem. Kaj bi bilo, ko bi razpustila vse naše koroške posojilnice in podružnice sv. Cirila in Metoda? Ali bi mar to nas nič ne brigalo? In da to ni nemogoče, vemo iz tega, ker so že žandarji pozvedovali po knjižnicah Ciril-Metodovo družbe; in ravno tako znani so večkratni nasakoli naših nasprotnikov na družbo sv. Mohorja. Znano je tudi, kako naklonjen je naš deželni predsednik nemškimi liberalcem. Ko bi ti in ž njimi vlada sama dobro ne vedela, da je tak pritisk v vsatvni državi v sodanjem času skrajno nemogoč, ravnali bi se bili po želji stare "Soče" že zdavnaj.

Tedaj tudi koroške posojilnice, tudi podružnice sv. Cirila in Metoda nosijo znak narodne pretiranosti in izključljivosti; in Gr. Einspieler misli resno, da tudi njim očitamo ideje absolutne narodnosti, ideje veleizdajske!

"Edinost" pa piše:
"Tudi naš glavni slovenski katoliški tednik "Slovenec" se je v jedrovitih člankih oglašil proti neosnovanemu sumničenju, katere je Goriška "Soča" zaludala vsem slovenskim društvom, koje je dolžna nič manje nego veleizdaje ter je klicala proti njim vlado na pomoč."

Opozorimo le, da "Edinost" piše tako še le potem ko je "Slovenec" prinesel proti nam omenjene članke. Prej ni videla v naših besedah nevarnosti za slovensko narodnost in je torej molčala vkljub svoji znani naklonjenosti proti nam.

Bo li "Slovenec", in ž njim "Mir", priznal osoječni logični skok, ki ga je naredil v razlaganju naših besed.

Za zdaj zabiležimo brez drugih pojasnil tako obrekljivo pisavo, ki bi mogla dr. Mahnič — kot izdajico slovenske narodnosti vničiti pred občinstvom...

Občinsko gospodarstvo.

(Konec.)

Pomote se godé lahko pri računih, a da se ena ke pomote tolikokrat ponavljajo in vselej v korist računodavca in v škodo občini — to ni samo sumljivo, mariveč je očitno dokaz nepoštenega gospodarstva.

V dobi pred županom Žnidarčičem je občinski zastop privarčil znamenito glavnico v korist Smartinskemu oddelku in jo obrestonosno naložil v goriški hranilnici Monte di Pietà. Iz te glavnice, ki se je nabrala na bratovščinskih obrestih, zajemal je župan Žnidarčič deloma z višim dovoljenjem, deloma tudi brez njegovega, da je vkljub naloženim znamenitim dokladom zalagal razne stroške posameznih občinskih oddelkov. To se je godilo leta 1880. — Ko je leta 1885 prepodajal občinsko gospodarstvo svojemu nasledniku, (sedanjemu županu g. Mušiču, izročil mu je tega denara 500 gld. v srebru, kateri niso bili nikjer zabilježeni v njegovih denarničnih dnevniških in računih. Zraven tega pa se je dogalo, da manjka še kakih 200 gld. v omenjenih računih. Kje so pa obresti obeh teh zneskov? Splavali so po vodi — kakor marsikateri drug znesek, ki je med dohodki pre-

malo, ali med stroški praveč vpisan v dnevniških in računih.

Pomisliti je tudi, da Smartinski občinski oddelk je aktiven in ni imel niti dolge, niti takih izrednih stroškov, da bi bil moral za svoje potrebe porabiti v Goriški hranilnici naloženo glavnico v znesku pri 2400 gld. — Iz podanih računov pa se tudi ne razvída, za katere občine, za kake posebne potrebe se je porabila ta znamenita vsota in kje bo iskali povračila, da občina zopet zaceli svojo glavnico v znižu po-tave.

Pod neumnim gospodarstvom bivšega župana Ž. je posebej veliko škodo trpela Vipolška občina in ta škoda zadéva v svojih naslednjih sevoda tamotnje davkoplačevalce.

Po računih za l. 1884 so znašali zastanki na nepotirjanih dokladih in sicer

a.) na dokladah, ki jih je pobirala davkarja	gl. 273:06
b.) na oseb, katere je pobiral župan	189:09
skupaj	gl. 462:15

O tem zastanku ni ne duha ne sluha v računu za leto 1885 in skopraj je bilo zraven njega še 930 gl. 24 kr. gotovine v občinski denarnici, naložila se je vender za ta občini doklada po 270/0 k izravnim davkom, katere bi bila morala donesti pri 477 gld.; a račun izkazuje pač 290 gld. potirjanih doklad, koncem leta pa nobenega zastanka na dokladah.

Če bi bil račun v tem oziru natančen, moral bi razkazati ta-le rezultati:

Zastanki na dokladah leta 1883	gl. 462:15,
doklada po 270/0 k izr. davkom	477:—
skupaj	gl. 939:15

Če se je na vse to potirjalo res samo 290:— kakor razkazuje račun, — kje je pa ostalih

gl. 659:15

ki jih zastopnik išče v računu naslednjega leta? Sploh pa je zares in nebo vpijoča brezvestnost, da je bivši župan, ko je bilo zraven tolikih aktivnih zastankov še nad 900 gld. gotovine v denarnici, vender predlagal, da se je naložila še doklada po 270/0 k izravnim davkom. Če bi se ne bralo kaj takega črno na belem, menilo bi se, da je nemogoče.

In Vipolška občina mora še dandanes hudo občutili pogubonosne posledice takega zmedenega gospodarstva, o kojem se pač ne more drugače soditi, nego da je gospodarstvu v gajalo ribariti v kalni vodi. Žli nasledki se kažejo namreč v tem, da se še do zdaj ni moglo razjasniti, kje so običali znameniti aktivni zastanki in kje gotovina. — Vseled tega je tudi sedanjí občinski zastop primoran, da ne glede na to aktivnost leto za letom nalaga primerne doklade v zalozbo občinskih potrebščin, česar bi ne trebalo, če bi prišli omenjeni aktivni zastanki in gotovina na svitlo.

Za načrt nameravane ceste čez Gradec je prejel g. zemljemerec Gasser pogodeno plačilo v znesku gld. 300:— in po vrhu 11 gld. 10 kr. obresti, ker ni bila pogojena vsota o pravem času plačana.

Računi pa razkazujejo, da je bilo plačanih g. Gasserju l. 1882	gl. 100:—
l. 1883	300:—
in obresti	11:10
skupaj	gl. 411:10

torej 100 gld. več, kakor je gosp. zemljemerec v istini prejel. Bog ve, kam so prišli? In obresti, čemu je trebalo te plačevati, ko je bila za l. 1883 naložena po celi županiji doklada po 300/0 k izravnim davkom samo za cesto čez Gradec? Ta doklada bi bila morala donesti po preudarku 2241 gl. 41 kr.; potrosilo pa se je za cesto čez Gradec samo to, kar je stalo načrtovanje ceste. Z ozirom na to bi bil g. župan pač lahko o pravem času preskrbel pogodeno plačilo.

In ker vže govorimo o dokladah za cesto čez Gradec, naj mi bo dovoljeno vprašati, ali je bivši gospod župan preskrbel, kakor je bila njegova dolžnost, da se denar ohrani za odločeni namen. Kje je naložena dotična vsota, koja se je v teku let 1883 in 1884 gotovo vsa potirjala? Ker so bile druge občinske potrebe z navadnimi občinskimi dohodki in naloženimi dokladami na užitnino in k izravnim davkom zadostno založene, moral bi se bil z doklado po 300/0, ki je bila v ta namen naložena, nabrati poseben zalog za cesto čez Gradec, a — niga nikjer.

Županstvo je bilo podelilo nekemu revežu Gratton-u iz Cioprisa predplačeno podporo na račun domovne občine 38 gl. 24 kr. Ko je sedanjí župan po g. Žnidarčiču prevzel županstvo — terjal je povračilo tega zneska; a Cioprisko županstvo je dokazalo s pobotnico, da je poravnalo svoj dolg vže dne 23. januarja 1884 g. županu Žnidarčiču. — Toda ker ni omenjenih 38 gl. 24 kr. v nobenem dnevniku in nobenem računu, zginitili so gotovo v nekem žepu. — Enaka osoda je zadela tudi nekatere zurske na po-

tirjanih globah, lovski najemščini in Bog ve še koliko drugih.

Tako je bilo gospodarstvo za časa gospoda župana Žnidarčiča in zdaj se nam zopet ponujajo taki srečni časi — v prosech oskrbovanim občinom in v neskončno radost vsem nam posestnikom plavajočim — v obilnosti. Že se preže po širni županiji mreže in nastavljajo zanjke — da se ujamejo neprevidni, lahkoverni volilci v prid takej stranki, katera bi na mesto sedanjega poštenega — uvédla zopet poprejšnje pogubno gospodarstvo ter zavorila nesrečno županijo v staro blato, iz katerega se vkljub največji skrbnosti sedanjega g. župana Mušiča in vestnih podžupanov in starešin še do sedaj ni mogla popolnoma izkoptati.

Da je odsek skrbel izpolniti težavno svojo nalogo, to spriduje njegov občinen natančen operat o računih bivšega župana; to spriduje zatožba, ki jo je županstvo po starešin-ivenem naročilu na podlagi tega operata vložilo pri slav. c. kr. okrožni sodnji; to spriduje rekurz na via. c. kr. nadsodnijo zoper odklonilni odlok c. kr. državnega pravdnštva od dne 21. junija 1889 št. 860. — Zdaj je ta rekurz z vsemi računi in dotičnimi opisi vred v že več mesecev zopet pri slav. c. kr. okrožni sodnji v Gorici, katera menda ponavlja ali nadaljuje preiskavo proti računodavcu. — Kedar bo stvar pred kazensko sodnijo dogmna — in upati je z ozirom na zgorej razložena jasna dejanja in opuščenja vgodnega vseh na ljubo resnici in pravici — potem se bo dalje skrbelo, da se občina reši občutljive škode in izgube.

Vse to sem si v dolžnost štél objaviti v obrambo zoper obrekovanja, ki se ravno sedaj na praveder občinskih volitev blatno širijo po županiji pred sedanjemu županu in proti vsem tistim njegovim zvestim svetovalcem in sodelovalcem, ki se ž njim vred trudijo, da poravnajo krivice poprejšnje nesrečne dobe, ter polagoma zopet vvelejo in vtrde rodno, pošteno gospodarstvo v občini.

V PODGORI dne 4. februarja 1890.

Andr. Kocjančič,
posestnik in starešina
Kojšćanske županije.

Javna zahvala.

Niže podpisani izrekam javno zahvalo slavnemu c. kr. priv. zavarovalnemu društvu "Avstrijski Feniks na Dunaji", ker valod nesrečo, provzročeno po požaru dne 31. januarja je vso škodo pri mojem poslopiju in premakljivem blagu točno in vestno odškodoval.

ŠEMPAS dne 10. februarja 1890.

Kumar France.

Štev. 54

Op.

Oznanilo.

Ravnateljstvo zastavljavnice (Monte di Pietà) vstanovljene po grafu Thurau v Gorici paznjava, da bode dne 10. marcija 1890 in naslednje, javna dražba (kant) neredenih zastav IV. četrta leta 1888 t. j. tistih, ki so bile zastavljene meseca oktobra, novembra, decembra 1888

V GORICI dne 7. februarja 1890.

Naznanjam,

da se dobivajo pri meni na izbiro

BAKRENE ŠKROPILNICE

za trte proti peronosperi

po 13 in 14 gold. ena. Skusil jih je in priporočil g. Žepič, vodja na c. kr. kmetijski šoli slovenskega oddelka. Sprejme se vsaka naročba in poprava.

ORNELLA MAKSIMILIJAN

Gorica, Via Stretta I.

Nelle tutte traffiche nonché negozi di galanteria.

